

Põhikooli ajaloo lõpueksam 2017

Hindamisjuhend

- Eksamitööd hinnatakse täispunktides.
- Avatud vastusega küsimuste õigeid vastuseid võib olla mitu. Selliste ülesannete puhul on hindamisjuhendis toodud vastuste näiteid. Iga sisult õige vastus tuleb lugeda õigeks.
- Kõik punktide märkimiseks ettenähtud kastid tuleb täita. Kui õpilane vastab valesti, tuleb kasti kirjutada null (0), vastamata ülesande puhul tuleb kasti märkida kriips (–).
- Arutluse hindamiskriteeriumid on esitatud osaoskuste kaupa.

Punktid tuleb kanda eksamitöö 2. leheküljel olevasse tabelisse.

- Eksamitöö punktid teisendatakse hinneteks järgmiselt:

68–75 punkti (90–100%) hinne 5;

57–67 punkti (75–89%) hinne 4;

38–56 punkti (50–74%) hinne 3;

15–37 punkti (20–49%) hinne 2;

0–14 punkti (0–19%) hinne 1.

Eksamitöös tuleb lugeda õigeks kõik sisult õiged vastused, mida hindamisjuhendis pole antud.

Arutlus 15 p

Vali teemadest üks ja kirjuta arutlus.

Pea meeles, et arutluse sissejuhatus, teemaarendus ja kokkuvõte peavad moodustama seotud terviku.

Juhime tähelepanu, et alates 2016. aastast on toimunud muudatus eksamitöö punktide märkimisel.

Kui varem oli eksamitöös hindajale mõeldud kasti vaja märkida vaid osaülesannete punktid, siis nüüd on lisatud iga ülesande juurde ka **kokkuvõttev hindamiskast**, mis on osaülesannete kastidest eraldatud **jämedama joonega** ja asub ülesande töökäsuga samal joonel. Sinna tuleb märkida vastava ülesande osaülesannete eest kogutud **punktide summa**.

Näide

1. Selgita, mis on ajakirjandusvabadus ning ajakirjanduse roll ühiskonnas. (2 p) 1) ajakirjandusvabadus – <u>igaühel on õigus vabalt levitada ideid, arvamusi, veendumusi ja muud informatsiooni sõnas, trükis, pildis või muul viisil.</u> 2) ajakirjanduse roll ühiskonnas – <u>informeerimine; probleemidele tähelepanu juhtimine.</u>	<i>Täidab hindaja</i> 2 p 2 ÜL 1 1 p 1 1 1 p 1 2
--	---

Kokkuvõttev hindamiskast hõlbustab punktide arvutamist: tuleb liita vaid nendes kastides asuvad punktid. Osaülesannete punktide märkimisel muutusi ei ole.

Kui ülesandel ei ole osaülesandeid, tuleb ülesande eest antud punktid märkida üksnes jämeda joonega kasti, mille paremas alumises nurgas on järjekorranumber (nagu osaülesannetel).

I OSA. ARUTLUS 15 P

Vali teemadest **üks** ja kirjuta arutlus. Pea meeles, et arutluse sissejuhatus, teemaarendus ja kokkuvõte peavad moodustama seotud terviku.

1. Miks muutus 1934. aasta riigipöördega Eesti Vabariigis valitsemiskord?

1. Missugused olid demokraatliku korra eelised Eesti Vabariigis?
2. Miks oli Eesti sisepoliitika enne riigipööret ebastabiilne?
3. Miks toimus 1934. aastal riigipööre?
4. Milles seisnes vaikiv ajastu?
5. Anna hinnang 1934. aasta riigipöördele.

2. 25 aastat Eesti iseseisvuse taastamisest

1. Missugused sisepoliitilised ja välispoliitilised asjaolud võimaldasid Eestil iseseisvuse taastada?
2. Kuidas ehitati üles põhiseaduslik süsteem?
3. Missugused väljakutsed ootasid Eestit majanduselu ümberkorraldamisel?
4. Millised olid iseseisvuse taastanud riigi välispoliitilised eesmärgid?
5. Anna hinnang iseseisvuse taastamisega saavutatule.

3. Demokraatialt diktatuurile: Euroopa maailmasõdade vahel

1. Mis mõju oli esimesel maailmasõjal demokraatiale?
2. Mis olid diktatuuride tekkimise põhjused 1920.–1930. aastate Euroopas? Too näiteid.
3. Kuidas mõjutas 1929.–1933. aasta ülemaailmne majanduskriis demokraatia arengut? Too näiteid.
4. Miks osas Euroopa riikidest säilis demokraatia, osas mitte?
5. Missugused olid diktatuuride tekke tagajärjed Euroopale?

4. Maailm külma sõja ajal

1. Mis oli külm sõda?
2. Kelle vahel toimus külm sõda?
3. Mis valdkondades avaldus külm sõda?
4. Kuidas mõjutas külm sõda inimeste elu?
5. Mis tulemustega lõppes külm sõda?

Arutluse hindamine

Teksti ülesehitus / struktuur (2 punkti)

- 0 – tekst ei ole sisulis-vormiline tervik (nt on esitatud ainult teemaarendus);
- 1 – teksti ülesehitus on ebaloogiline (nt teksti mõni osa ei täida eesmärki; sissejuhatus või kokkuvõte on teemaga nõrgalt seotud);
- 2 – tekst on ülesehituselt sisulis-vormiline tervik, arutlusel on sissejuhatus, teemaarendus, kokkuvõte.

Teema avamine ja analüüs (4 punkti)

- 0 – tekst ei ole teemakohane, tekstis esitatu on seostamata või on alla nõutava pikkuse;
- 1 – tekst vastab teemale, kuid on lihtsakoeline jutustus;
- 2 – teema on avatud pealiskaudselt ja ühekülgsest, põhineb valdavalt näidetel;
- 3 – teema on avatud piisavalt, tekst on kirjeldav-jutustav;
- 4 – teema on avatud põhjalikult, analüüs põhineb võrdlusel, põhjus-tagajärg seostel.

Ajastu tundmine, orienteerumine ajas (2 punkti)

- 0 – õpilane asetab sündmused valesse ajajärku;
- 1 – õpilane orienteerub ajastus, ent ajab segamini sündmuste toimumise järjekorra või toob sisse mõned käsitletavas ajas mitte toimunud sündmused;
- 2 – õpilane orienteerub ajas adekvaatselt.

Faktid (3 punkti)

- 0 – töös on jämedad factivead, näiteid/fakte pole esitatud;
- 1 – faktid pole teemaga seotud, töös on üksikuid kergemaid faktivigu;
- 2 – esitatud on üksikud teemaga seostatud faktid;
- 3 – fakte on esitatud piisavalt.

Järeldused ja hinnangud (2 punkti)

- 0 – järeldused ja hinnangud puuduvad, ei ole teema- või asjakohased;
- 1 – kirjutajal on oma seisukoht, kuid seda ei ole põhjendatud;
- 2 – kirjutajal on oma seisukoht, mis on argumentide ja näidetega põhjendatud.

Õigekeelsus ja stiil (2 punkti)

- 0 – teksti sõnastus on halb / raskesti mõistetav, esinevad tõsised õigekeelsusvead;
- 1 – esineb üksikuid sõnastus- ja/või õigekeelsusvigu;
- 2 – teksti sõnastus ja õigekeelsus on korrektsed.

II OSA. KÜSIMUSED 60 P

EESTI AJALUGU 30 p

I. Eesti 1918–1944 10 p

1. Sündmused Eesti ajaloos. 3 p

1.1. Millised tabeli keskmises lahtris nimetatud sündmused toimusid enne ja millised pärast Konstantin Pätsi nimetamist Eesti Vabariigi presidendiks? Märki tabeli sobivasse lahtrisse pluss (+).
2 p (4–5 õiget 2 p, 2–3 õiget 1 p)

Enne	Konstantin Päts nimetatakse Eesti Vabariigi presidendiks	Pärast
+	1934. aasta riigipööre	
	Juuniküüditamine	+
	Teise maailmasõja algus	+
+	Esimene põhiseadus	
	Baaside leping	+

1.2. Vali üks sündmus eelmisest ülesandest ja selgita selle olulisust Eesti ajaloos. 1 p

Sündmus: 1934. aasta riigipööre

Selgitus: *riigipöörde korraldasid Konstantin Päts ja Johan Laidoner, sellega lõppes demokraatliku Eesti periood ning algas autoritaarne periood; riigipöörde järel algas vaikiv ajastu.*

Sündmus: juuniküüditamine

Selgitus: *1941. aasta juunis saatsid nõukogude võimu organid sunniviisiliselt umbes 10 000 eestlast Siberisse asumisele ja vangilaagritesse; vägivaldne samm pööras inimesed nõukogude võimu vastu; vägivaldne samm pani mitmed eestlased tegema koostööd Saksa okupatsioonirežiimiga.*

Sündmus: teise maailmasõja algus

Selgitus: *1939. aastal puhkenud teise maailmasõja tulemusena kaotas Eesti viiekümneks aastaks iseseisvuse, sõda tõi kaasa suured inimkaotused ja lahutas perekonnad; teise maailmasõja ja sellega kaasnenu Nõukogude okupatsiooni tõttu lahkus Eestist umbes 80 000 inimest.*

Sündmus: esimene põhiseadus

Selgitus: *1920. aastal vastu võetud esimeses põhiseaduses määratleti Eesti iseseisva demokraatliku riigina, mis tegutses võimude lahususe põhimõttel; esimese põhiseaduse järgi ei loodud riigivõimu tasakaalustavat presidendi ametikohta ning selle puudumise tõttu olid valitsused ebapüsivad ning aja jooksul süvenes riigis ebastabiilsus.*

Sündmus: baaside leping

Selgitus: **vastastikuse abistamise lepingu tulemusena loodi Eesti territooriumile Nõukogude sõjaväebaasid, kuhu paigutati üle 25 000 Nõukogude sõjaväelase; leping lõi soodsad eeltingimused Eesti liitmiseks (järgmisel aastal) Nõukogude Liiduga ning Eesti iseseisvuse kaotamiseks.**

Sisult õige vastus annab punkti.

2. Millised väited iseloomustavad Eesti Vabariigi kultuurielu maailmasõdade vahel? Märki õige väite ette pluss (+) ja vale ette miinus (-). 2 p (4 õiget 2 p, 2–3 õiget 1 p)

- ☐ - Tegevust alustas Eesti Televisioon.
- ☐ + Tartu Ülikoolis toimus üleminek eestikeelsele õppetööle.
- ☐ + Asutati Kultuurkapital.
- ☐ + Eesti sporti esindasid rahvusvahelistel võistlustel edukalt raskejõustiklased ja laskurid.

3. Kirjuta toodud märksõnade põhjal lahti vaikiva ajastu iseloomustus. Üks näide on ette antud. 3 p

Märksõna	Selgitus
President	1938. a põhiseaduse alusel loodi presidendi ametikoht ning presidendiks sai Konstantin Päts.
Riigikogu	1934. a saadeti Riigikogu laiali. Riigikogu ei kutsutud kokku, seadusloome võttis üle Konstantin Päts. 1938. a kehtima hakanud põhiseaduse alusel oli ametis presidendile kuulekas 2-kojaline Riigikogu (Riiginõukogu, Riigivolikogu). Seadusi (dekreetidena) hakkas välja andma president Päts isiklikult.
Sõnavabadus	Sõnavabadust piirati, kehtis tsensuur.
Erakondade tegevus	Kõigi poliitiliste erakondade tegevus keelustati, asemele moodustati valitsusemeelne Isamaaliit (nn ainupartei). Selgituseks: valitsuse tegevuse toetuseks moodustati esialgu apoliitilise ühinguna esitletud Isamaaliit, mis sisuliselt sarnanes ainuparteile (ametlikult seda ei tunnistanud, ei esitletud parteina, sellest hoiduti; esitleti kui valitsuse poliitikat toetavat rahvaliidumist). <i>NB! Kui õpilane märgib vastuses, et loodi ainuparteina Isamaaliit, siis selle võib õigeks lugeda.</i>

Sisult õige vastus annab punkti.

4. Milles seisnes maareform? Iseloomusta kahe näite abil. 2 p

Maareform oli:

- **suurmaaomanduste (mõisate) võtmine baltisaksa mõisnikelt ja andmine riigile;**
- **uute talukohtade loomine või asundustalude loomine;**

Maareformi tulemusena kujunes väikemajapidamissüsteem või kujunes ulatuslik maaomanike kiht.

Sisult õige vastus annab punkti.

II. Eesti 1944–1991 13 p

1. Mille poolest erinesid Eesti Vabariigi aegne majandus ja Nõukogude Eesti majandus? Täida tabel, üks näide on ette antud. NB! Vastuses ära kasuta eitust. 4 p

Eesti Vabariik 1920–1940	Eesti NSV
Tööstuses on vähe suurettevõtteid.	<i>Tööstuses valitsevad suurettevõtted.</i>
Ettevõtted on enamasti eraomanduses.	<i>Ettevõtted kuuluvad riigile.</i>
Peamine põllumajandusüksus on talu.	<i>Põllumajandus põhineb kolhoosidel/sovhoosidel. Põllumajanduslikud eraettevõtted ei ole lubatud.</i>
Tööstuses kasutatakse peamiselt kohalikku toorainet.	<i>Suurem osa toorainest veetakse teistest Nõukogude Liidu piirkondadest sisse.</i>
Turumajandus.	<i>Plaanimajandus. Käsumajandus.</i>

Sisult õige vastus annab punkti.

2. Kuidas väljendasid eestlased oma rahulolematust nõukogude võimuga? Too kaks vastupanuvõitluse vormi. 2 p

Vastupanuvõitluse vormid:

- ***metsavendlus;***
- ***põrandaalune vastupanuliikumine või põrandaaluste noorterühmade tegevus;***
- ***avalikud pöördumised ja kirjad;***
- ***dissidentlus.***

Sisult õige vastus annab punkti.

3. Millised väited iseloomustavad olukorda Nõukogude Eestis? Märki õiged väited plussiga (+) ja valed väited miinusega (-). 2 p (4 õiget 2 p, 2–3 õiget 1 p)

Väide	+/-
1949. aasta märtsiküüditamise tulemusena hoogustus kolhoosidesse astumine.	+
Tegelik võim ENSV-s kuulus Eestimaa Kommunistliku Partei keskkomitee büroole.	+
Eesti NSV piirid kattusid teise maailmasõja eelsete Eesti Vabariigi piiridega.	-
„40 kiri“ avalikustati kõigis riiklikes ajalehtedes ning selle üle diskuteeriti põhjalikult.	-

4. Mis on industrialiseerimine? Selgita mõiste lahti ja too näide ühest industrialiseerimise negatiivsest tagajärjest Eesti jaoks. 2 p

Industrialiseerimine – *(suur)tööstuse (eelis)arendamine*

Negatiivne tagajärg – *ennekõike arendati rasketööstust ning kergetööstus ehk inimeste igapäevaeluks vajalike kaupade tootmine jäi tagaplaanile; linnastumine; maapiirkonnad jäid tühjaks; massiline võõrtööliste juurdevool.*

Sisult õige vastus annab punkti.

5. Kirjuta tabelisse kirjelduse kõrvale õige organisatsiooni/liikumise nimetus. Üks nimetus jääb üle. 3 p

Eestimaa Rahvarinne (rahvarinne), Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei (ERSP), Eesti Muinsuskaitse Selts (EMS), Eesti NSV Töötajate Internatsionaalne liikumine (interrinne)

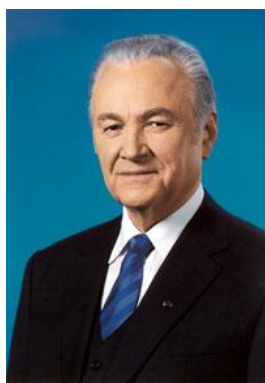
Organisatsiooni/liikumise kirjeldus	Nimetus
1988. aastal asutatud erakond, mis seadis enda eesmärgiks Eesti iseseisvuse taastamise.	<i>Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei (ERSP)</i>
Impeeriumimeelne liikumine, mille liikmed pooldasid Nõukogude Liidu säilimist.	<i>interrinne</i>
Kõige olulisem rahvaliidumine Eestis, mis organiseeris muuhulgas Balti keti ja Eesti laulu.	<i>rahvarinne</i>

III. Eesti 1991–2004 7 p

1. Otsusta, millised poliitikud on kujutatud fotodel ning märgi foto all olev täht (A–D) tabeli teise veeru sobivasse lahtrisse. Tabeli kolmanda veeru sobivasse lahtrisse märgi fotode all toodud vastavat isikut iseloomustava kirjelduse number (1–4). 4 p (iga õige rida 1 p)

NB! Iga õige rida 1 p, poolt punkti ei anta!

Poliitik	Täht foto all	Kirjelduse number
Arnold Rüütel	A	1
Mart Laar	C	4
Edgar Savisaar	D	2
Lennart Meri	B	3

A

B

C

D

1. Eesti Ülemnõukogu esimees iseseisvuse taastamise ajal.
2. Eestimaa Rahvarinde üks asutajaid.
3. Välisminister Eesti iseseisvuse taastamise ajal.
4. 1992. aastal ametisse asunud esimene põhiseadusjärgne peaminister, erakonna Isamaa liige.

2. Majandus. 3 p

2.1. Selgita mõisted. 2 p

Rahareform – **viidi läbi 1992. aasta suvel ning kõik seni käigus olnud rublad asendati Eesti kroonidega; võeti kasutusele kroon ja sent; Eesti majandus eraldus rublatsoonist.**

Erastamine – **riigile kuulunud vara (ettevõtted, maad jms) erakätesse müümine.**

Sisult õige vastus annab punkti.

2.2. Milline oli erastamise tulemus Eesti jaoks? 1 p

Erastamise tulemus oli:

- *positiivne, sest riik ei pidanud oma ressursse kulutama näiteks ettevõtete haldamisele, vaid saadi tegeleda riigi toimimiseks vajalikumate tegevustega;*
- *ulatusliku omanikekihi kujunemine;*
- *erasektori tähtsuse kasv.*

Sisult õige vastus annab punkti.

XX SAJANDI AJALUGU 30 p

IV. Maailm kahe maailmasõja vahel 10 p

1. Loe teksti ning vasta küsimustele teksti ja oma teadmiste põhjal. 3 p

1.1. Mis 1914–1918 toimunud sündmus viis Rahvasteliidu asutamiseni? 1 p

Esimene maailmasõda

1.2. Nimeta teksti põhjal üks Rahvasteliidu ülesanne. 1 p

Rahvasteliidu ülesandeks oli:

- *olla rahvusvahelise koostöö organiks;*
- *olla vahekohtunik rahvusvahelistes tüliküsimustes;*
- *arendada rahvusvahelist koostööd, eriti suurriikide vahel.*

Sisult õige vastus annab punkti.

1.3. Kas Rahvasteliit sai oma ülesandega hakkama? Märki sobiv vastus plussiga (+) ja põhjenda valitud seisukohta. 1 p

Jah ☐ + Ei ☐

Põhjendus: ***1920. aastatel ei toimunud maailmas ühtegi suuremat konflikti ning väiksemad lahendati Rahvasteliidu eestvedamisel.***

Jah ☐ Ei ☐ +

Põhjendus: ***1930. aastatel puhkes mitmeid konflikte suurriikide vahel, mida Rahvasteliit ei suutnud lahendada. Rahvasteliit ei suutnud ära hoida teise maailmasõja puhkemist.***

Sisult õige vastus annab punkti.

2. Vasta küsimustele, tuginedes graafikule ja oma teadmistele. 4 p

2.1. Mis aastakümnel oli töötuse kasv kõige kiirem? 1 p

1930. aastatel

NB! Konkreetne aastaarv ei ole vajalik, vaja on kümnendit.

2.2. Nimeta selle kiire kasvu peamine põhjus. 1 p

1929. aastal alguse saanud ülemaailmne majanduskriis, paljud ettevõtted lõpetasid tegevuse ning suurenes töötute hulk.

Sisult õige vastus annab punkti.

2.3. Mis oli New Deal? 1 p

New Deal ehk Uus kurss oli 1930. aastatel loodud reformikava USA majanduskriisist väljumiseks.

Sisult õige vastus annab punkti.

2.4. Kes oli New Deal'i autor, keda on kujutatud ka fotol? 1 p

USA president Franklin Delano Roosevelt

Piisab ainult perekonnanimest, ka ametinimetust pole vaja. Nimi peab olema kirjutatud veatult.

3. Vasta küsimustele plakati toel ja oma teadmiste põhjal. 3 p

3.1. Millist totalitaarsele korrale iseloomulikku joont väljendab plakat? 1 p

Juhikultust; arusaama, et rahvas pole oluline; ühe inimese ainuvõimu.

Sisult õige vastus annab punkti.

3.2. Keda on kujutatud plakatil esiplaanil? 1 p

Adolf Hitlerit

Piisab ainult perekonnanimest. Nimi peab olema kirjutatud veatult.

3.3. Mis on natsionaalsotsialism? 1 p

- **Poliitiline liikumine, mis rõhutas enda rahvuse ja rassi olulisust ning pidas teisi vähemväärtuslikeks.**
- **Paremäärmuslik ideoloogia Saksamaal, millele tugines Natsionaalsotsialistliku Saksa Töölispartei (NSDAP) tegevus.**

Sisult õige vastus annab punkti.

V. Teine maailmasõda 6 p

1. Kanna sündmuste ees olev täht sündmuste toimumise järjekorras ajateljele. Alusta varaseimast. NB! Aastaarvude märkimine ei ole vajalik. 2 p (*kõik sündmused õiges järjestuses 2 p, 2–3 sündmust omavahel õiges järjestuses 1 p*)

- A – Atlandi harta
- B – Teherani konverents
- C – Potsdami konverents
- D – teise maailmasõja algus

Järjestus: teise maailmasõja algus, Atlandi harta, Teherani konverents, Potsdami konverents (DABC).

2. Töö kaardiga. Millised teise maailmasõja lahingud on kaardil märgitud ja mida need muutsid teise maailmasõja käigus? Vasta küsimustele atlase kaardi nr 95, lk 84 ja oma teadmiste põhjal. 4 p

Kaardil nr 1, lahingu nimi: ***Normandia dessant / teise rinde avamine***

Mida muutis teise maailmasõja käigus? ***Avati teine rinne ning alustati pealetungi Saksamaale läänest; algas Saksamaa pöördumatu langus teises maailmasõjas; Saksamaa pidi sõdima mitmel rindel.***

Sisult õige vastus annab punkti.

Kaardil nr 2, lahingu nimi: ***Stalingradi lahing***

Mida muutis teise maailmasõja käigus? ***Saksamaa sai esimese suure kaotuse osaliseks ning edu hakkas kalduma liitlaste poolele; murrang Saksa-Nõukogude rindel; murrang teises maailmasõjas tervikuna.***

Sisult õige vastus annab punkti.

VI. Külma sõda. NSV Liidu ja idabloki lagunemine 10 p

1. Vali üks kriisidest ja selgita, kuidas see süvendas pingeid külmas sõjas. 1 p

Berliini blokaad, Kuuba kriis, Korea sõda, Vietnami sõda

Kriis: Berliini blokaad

Selgitus: ***Berliini blokaad oli külma sõja esimene suurem rahvusvaheline kriis ning sellega algas demokraatia ja kommunismi enam kui neljakümne aasta pikkune vastasseis.***

Kriis: Kuuba kriis

Selgitus: ***maailm oli selle kriisi ajal väga lähedal tuumasõjale; kriis tegi väga selgeks tuumasõja puhkemise võimalikkuse.***

Kriis: Korea sõda

Selgitus: *esimene külma sõja aegne demokraatliku (USA ja liitlased) ja kommunistliku (NSVL ja liitlased) korra vastasseis, kus osalesid USA poolel ka mitmed ÜRO riigid; sõja tõttu sai USA aru, et kommunismi ohjamiseks on vaja säilitada tugev sõjaline jõud; sõda tegi selgeks, et 1949. aastal loodud NATO peab omama sõjalist jõudu.*

Kriis: Vietnami sõda

Selgitus: *demokraatliku (USA) ja kommunistliku (NSVL) valitsusviisi ja maailmavaate vastasseis; demokraatlike vägede (USA ja liitlased) allajäämine kommunistlikele vägedele (NSVL ja liitlased); märk USA läbikukkumisest; märk, et USA ei ole võitmatu/kõikvõimas.*

Sisult õige vastus annab punkti.

2. Vasta küsimustele teksti ja oma teadmiste põhjal. 4 p

2.1. Mis organisatsiooni asutamisega on tegemist? 1 p

NATO ehk North Atlantic Treaty Organisationi ehk Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni.

2.2. Mis oli lepingu eesmärk? Too teksti põhjal välja kaks eesmärki. 2 p

Lepingu eesmärk oli:

- *kaitsta oma rahvaste vabadust, ühispärandit ja ühiskonda, mis rajaneb demokraatia, isikuvabaduse ja õiguse ülimuslikkuse põhimõtetel;*
- *soodustada Põhja-Atlandi piirkonna stabiilsust ja heaolu;*
- *ühendada oma jõupingutused kollektiivse kaitse ning rahu ja julgeoleku säilitamise nimel.*

Sisult õige vastus annab punkti.

2.3. Miks on Eesti Vabariigi jaoks sellesse organisatsiooni kuulumine vajalik? 1 p

NATO-sse kuulumine on vajalik, sest

- *see pakub kollektiivset kaitset;*
- *organisatsiooni olemasolu ja sinna kuulumine heidutab võimalikke vaenlasi;*
- *Eestil on NATO-sse kuuludes lihtsam säilitada oma vabadust.*

Sisult õige vastus annab punkti.

3. Vaata pilti ning vasta järgnevatele küsimustele. 2 p

3.1. Kes on fotol? 1 p

Mihhail **Gorbatšov**

Piisab ainult perekonnanimest. Nimi peab olema kirjutatud veatult.

3.2. Fotol oleva isikuga seostuvad mõisted „glasnost“ ja „perestroika“. Selgita vabal valikul kas glasnosti või perestroika mõiste tähendust. 1 p

Mõiste: glasnost

Selgitus: *avalikustamine ehk salastamise vähendamine Nõukogude Liidus, millega kaasnes näiteks toimunud sündmuste tõepärasem käsitlemine ja avalikkuse laialdasem informeerimine minevikus tehtud vigadest.*

Mõiste: perestroika

Selgitus: *majandusliku ja poliitilise süsteemi reformimise kava Nõukogude Liidus, millega kaasnes senisest suurem liberaalsus või ettevõtete iseseisvus, eesmärgiks oli NSV Liidu majandusliku arengu kiirendamine.*

Sisult õige vastus annab punkti.

4. Euroopa kaart külma sõja ajal. Vasta küsimustele kaardi toel ja oma teadmiste põhjal. 3 p

4.1. Miks on Eesti kujutatud kaardil punase värviga? 1 p

Eesti on kaardil kujutatud punase värviga, sest:

Eesti polnud külma sõja ajal iseseisev idabloki riik, vaid kuulus kaardil punasega kujutatud kommunistliku NSVL-i koosseisu.

Sisult õige vastus annab punkti.

4.2. Mida tähistavad Euroopa kaardil hall ala ja must joon? 2 p

Hall ala – *neutraalsed riigid; riigid, mis ei kuulunud ei NATO (Põhja-Atlandi Lepingu Organisatsiooni) ega VLO (Varssavi Lepingu Organisatsiooni) koosseisu.*

Must joon – *„raudne eesriie“ ehk demokraatliku läänemaailma ja kommunistliku Ida-Euroopa eraldusjoon; info, ideede ja inimeste liikumine ühest piirkonnast teise oli väga piiratud.*

Sisult õige vastus annab punkti.

VII. Kultuur ja eluolu XX sajandil 4 p

1. Mis tehnikasaavutused võeti kasutusele enne, mis pärast teist maailmasõda? Märki õige vastus plussiga (+). 2 p (5–6 õiget 2 p, 3–4 õiget 1 p)

Enne teist maailmasõda	Tehnikasaavutused	Pärast teist maailmasõda
	Internet	+
+	raadio	
+	tramm	
	mikrolaineahi	+
	nutitelefon	+
+	auto	

2. Millisel viisil aitas filmikunst kaasa diktaatorite ideede levitamisele? 1 p

- **Filmid olid headeks propagandavahenditeks, mille abil said diktaatorid viia oma ideed korraga suure hulga inimesteni.**
- **Filmid võimaldasid näidata suurele hulgale inimestele oma riiki positiivses valguses ning teisi riike negatiivses.**

Sisult õige vastus annab punkti.

3. Kas naistele valimisõiguse andmine parandas nende seisundit ühiskonnas? Märki vastus plussiga (+) ja põhjenda valitud seisukohta. (1 p)

Jah ☐

Ei ☐

Põhjendus: **naiste seisukohaga pidi arvestama ka riigi juhtimise tasandil ning seega oli neil võimalik vastu hääletada näiteks otsustele, mis nende heaolu ei soosinud.**

Jah ☐

Ei ☐

Põhjendus: **kuigi naised said valimas käia, jäid ikkagi püsima traditsioonilised soorollid, mille järgi naine oli kodus ning mees osales ühiskondlikus elus.**

Sisult õige vastus annab punkti.